

Juutalaiset ja juutalaisuus

oppitunti 7. 22.05.2012 Isak Pensiev

Tänään meillä on oppitunti, jonka nimi on Juutalaiset ja juutalaisuus. Aiemmin monilla oppitunneilla olemme puhuneet juutalaisista ja juutalaisuudesta, mutta tänään käsittelemme, ketkä ovat juutalaisia. Miten me voimme määritellä tämän? Galachin käsityksen mukaan juutalainen on joku status, määrätty asema. Tämä aihe on hyvin ristiriitainen ja ongelmallinen.

Aloitetaan nyt ensin siitä, että juutalaiset itse määrittelevät itsensä monilla nimillä ja monilla tavoilla. Eurooppalaisilla kielillä juutalaisia nimitetään yleensä juutalaisiksi, joka lähtee sanasta Juuda. Alkuperäisesti tämä sana juutalainen oli liitetty ainoastaan yhteen sukukuntaan Israelissa, Juudan sukukuntaan. Babylonin pakkosiirtolaisuuden orjuuden jälkeen Juudan sukukunta on hyvin paljon lisääntynyt, ja nimitys juutalainen on siirretty koko kansan ylle. Kun eurooppalaisella kielellä puhutaan juutalaisesta, tarkoitetaan ihmistä, joka kuuluu Israelin kansaan tai Israelin uskontoon. Toisaalta tämä on hyvä asia. Niin kuin aiemmin olen maininnut, juutalaisella ihmisellä kansallisuuden ja uskonnon asioiden pitää olla yhtenäisiä.

Viimeisten 150 - 200 vuoden aikana uskontoa ja kansallisuutta on hyvin paljon jaettu erilleen, koska kansakunnalle on tapahtunut muutoksia, ja juutalaiset ovat paljolti sulautuneet muitten kansojen joukkoon. Esimerkiksi venäjänkielellä ja muilla kielillä tulee tarpeelliseksi etsiä niitä erilaisia sanontoja, joilla voi eritellä juutalaista henkilöä kansallisuuden perusteella, tai juutalaista, joka noudattaa uskonnollisia tapoja ja elää niissä.

Jos käytetään sanaa juutalainen, siinä on mukana uskonnollinen peruste. Sanaa heprealainen käytetään, kun ihminen on kansallisuudeltaan juutalainen. Sana heprealainen kuulostaa tyhjästä keksityltä nimikkeeltä, vaikka sanan alkuperä on lähtöisin Toorasta. Tämä sana tulee Euroopan kielestä, jossa perussana on ivri. On monia selityksiä, mistä sana ivri on lähtöisin. Todennäköisin selitys on seuraava: sana ivri tulee verbistä avar, joka tarkoittaa ” se, joka on tullut toiselta puolelta, ” eli ”se, joka on ylittänyt joen.” Tämä selitys on hyvin perusteellinen. Ensimmäinen ihminen, joka teki tämän tehtävän, oli Avram. Hän on ensimmäinen, jota kutsuttiin: Avram ivri, koska hän on ensimmäinen ihminen, joka on siirtynyt yhdestä olotilasta toiseen. Hän lähti pakanallisesta Uurista ja siirtyi Luvattuun maahan, missä hän voi palvella elävää Jumalaa.

Vielä yksi termi, jonka voimme löytää Tanachin tekstistä sekä muusta juutalaisesta kirjallisuudesta. Tämä sana on Israel. Ben Israel tarkoittaa Israelin pojat. Tästä muodostuu Jaakobin perhe ja heidän jälkeläisensä, joista muodostuu sana Israel. Me näemme, että jokaisen mainitun sanan sisällä on joku juutalainen käsite. Kun he itse määrittelevät ja sanovat itsestään: jude eli juutalainen, silloin minä käsittelen kaikkia näitä kolmea edellä mainittua asiaa. Silloin kun minä sanon sanan juutalainen, se sisältää sekä kansallisuudeltaan että uskonnoltaan juutalaisen ihmisen.

Kuka sitten on juutalainen? Lähdemme tutkimaan ja katsomme, mitä juutalainen perinne puhuu meille tästä asiasta. Halaha antaa meille seuraavan määritelmän - ja pitää ottaa huomioon, että myös Israelin valtio on ottanut huomioon tämän mielipiteen- ensiksi käsittelemme tätä määritelmää ja sitten katsomme, mitä ongelmia siitä voi syntyä. Eli kuka on juutalainen Halahan mukaan? Ensisijaisesti juutalainen on juutalaisten isien jälkeläinen. Aabrahamin, Iisakin ja Jaakobin, Saaran, Rebekan, Raakelin ja Lean jälkeläinen. Ja juutalaiset ovat niitä, jotka seisovat Siinain vuorella ja ottavat vastaan Tooran. Tässä pitää ottaa huomioon seuraava asia: Egyptistä eivät lähteneet ainoastaan Jaakobin jälkeläiset vaan myös muiden kansallisuuksien edustajia. Tästä meille puhuu

2. Mooseksenkirja 12: 38: ” Myös paljon sekakansaa meni heidän kanssaan. ” Nimenomaan voimme sanoa tästä Tooran tekstistä, että muut kansat, jotka olivat siellä Siinain vuorella, liittyivät Israelin kansaan, ja heistä tuli juutalaisia. Kolmanneksi jokaisen ihmisen voi määritellä juutalaiseksi, jos hänen äitinsä on ollut juutalainen. Neljänneksi juutalaiseksi voi määritellä ihmisen, joka on suorittanut giurin. Se on toimintatapa, miten voi liittyä juutalaisuuteen ja Israelin kansaan.

Ihmistä, joka suorittaa tämän giurin, nimitetään sanalla ger. Naispuolista nimitetään sanalla georet. Nämä sanat voi kääntää proselyytiksi eli juutalaiseksi kääntynyt. Esimerkiksi Apostolien teoista voimme löytää sen sanan. Apt. 2: 10 lopusta: ” Me täällä oleskelevat roomalaiset, juutalaiset ja käännyttäiset. ” Yleensä sana ger käännetään muukalaiseksi, ja sen voi hyvin usein löytää Tooran tekstistä. Lähtökohdaltaan sana ger tarkoittaa muukalaista, mutta jossain vaiheessa sitä alettiin käyttää eri merkityksessä. Merkitys muuttui niin, että kun nyt käytetään sanaa ger, sillä tarkoitetaan, että hän on entinen muukalainen, mutta on nyt tullut Israelin kansan keskelle ja elää niin kuin Israelin kansalainen. Käsittelemme myöhemmin, millaisia ger-sanat statukset voivat olla.

Mutta nyt katsomme, mitä ongelmia Halahan määritelmästä voi syntyä. Halahan määritelmän perusteella - vaikka sitä on lajiteltu - meidän on hyvin vaikea laskea, kuinka paljon juutalaisia tänä päivänä on maailmassa. Mistä ongelma on syntynyt? Syitä on muutamia. Esimerkiksi monissa Euroopan maissa ei ole olemassa minkäänlaisia kansallisuuteen liittyviä määritelmiä. Eli jokainen

kansalainen, joka asuu Amerikassa, Ranskassa tai Suomessa, on amerikkalainen, ranskalainen tai suomalainen. Maitten sisällä ei ole kansallisuutta koskevaa määritelmää. Esimerkiksi Amerikassa ja Ranskassa on hyvin suuria diasporassa eläviä juutalaisia yhdyskuntia. Toinen syy on se, että niissä maissa, missä juutalaiset kokevat tai ovat kokeneet vainoa, he haluavat turvallisuutensa takia peittää kansallisuutensa. En halua antaa tästä esimerkkiä, koska tämä on meillä itsellämme tiedossa. Kolmas asia: niissä maissa, missä assimilaation, sulauttamisen prosessi on tullut hyvin voimakkaasti ja nopeasti, ei ole määritelty kansallisuutta tai etniseen ryhmään kuuluvia ihmisiä. Kysymys on entisen Neuvostoliiton alueesta sekä Yhdysvalloista.

Esimerkkinä voi esittää ihmisen, jonka isä, äiti tai mummo on juutalainen, mutta hän itse ei ole rekisterissä juutalainen. Ja monessa tapauksessa tämä ihminen ei tiedä kuuluvansa juutalaiseen kansaan. On myös tilanteita, joissa lasten isät ovat juutalaisia. He kantavat isän juutalaista sukunimeä ja juutalaista etunimeä. He pitävät itseään juutalaisina kuten myös heitä ympäröivä yhteiskunta. Mutta tämän päivän Halahan mukaan nämä ihmiset eivät ole juutalaisia. Jos ihminen astuu synagogaan sisälle, hänestä huomataan, että hän ei kuulu heihin. Hänelle voidaan sanoa, että olet venäläinen tai ukrainalainen, joten mene matkoihisi. Tämä on todellinen ongelma.

Tämä tilanne vaikuttaa siihen, että emme voi todellisuudessa laskea, kuinka paljon juutalaisia tänä päivänä on maailmassa. Eli miten me Halahan määritelmät huomioon ottaen voimme sanoa ihmisen henkilökohtaisen statuksen. Jotkut uskovaiset sanovat tutkittuaan Jumalan Sanaa, Raamattua, että juutalaista ei voi määritellä juutalaiseksi sen perustella, että hänen äitinsä on juutalainen. He pitävät kiinni siitä, että Raamatun mukaisesti juutalaiseksi voi määritellä ihmisen, jos hänen isänsä on juutalainen. Mitä tähän voi vastata? Tämä ei oikeasti pidä paikkaansa. Esran kirjasta 10: 2 - 3 voimme löytää vastauksen:

Ja Sekanja, Jehielin poika, Eelamin jälkeläisiä, puhkesi puhumaan ja sanoi Esralle: ” Me olemme olleet uskottomat Jumalaamme kohtaan, kun olemme ottaneet muukalaisia vaimoja maan kansoista. Mutta kuitenkin on Israelilla vielä toivoa. Niin tehkäämme nyt Jumalamme kanssa liitto, että me Herran neuvon mukaan ja niiden neuvon mukaan, jotka pelkäävät meidän Jumalamme käskyä, toimitamme pois kaikki ne vaimot ja heistä syntyneet lapset; tehtäköön lain mukaan. ”

Esra ottaa tämän käskyn vastaan Jumalan tahtona. Tästä tekstistä me näemme, että Esra ei lähetä pois ainoastaan muukalaisia vaimoja vaan myös heistä syntyneet lapset. Tästä me näemme, että jos ajatellaan juutalaisuuden siirtyvän isän puolelta, silloin nämä lapset olisivat olleet juutalaisia. Jos heidät näin ollen

olisi laitettu pois, he olisivat joutuneet pois Israelin liitosta. Esran ajasta näemme, että juutalaisuuden siirtyminen äidin puolelta oli otettu käyttöön.

Jotkut voivat sanoa, että entä sitten ne lapset, jotka syntyivät ei-juutalaisesta äidistä ilmestysmajan ja temppelin aikana? Minun käsitykseni mukaan nämä asiat voi ratkaista myös tämän päivän assimilaation valossa. Ortodoksijuutalaiset vastaavat tähän kysymyksen, että nämä naiset olivat suorittaneet giurin ja liittyneet Israelin kansaan. Esimerkkinä he puhuvat Ruutin tilanteesta. Tämä on aika hyvä selitys. Ongelma on siinä, että liittymistä Israelin kansaan perustellaan Ruutin liittymisellä. Sillä ensimmäisen temppelin aikana ei ollut mitään toimenpidettä, jolla giur olisi voitu suorittaa. Ruut ainoastaan sanoi julkisesti ääneen, että hän haluaa liittyä Israelin kansaan ja palvella Israelin Jumalaa.

Nyt voin sanoa, että ennen Esran aikaa tämän tilanteen pystyi ratkaisemaan silloin, kun ihminen itse ymmärsi, keneksi hän itsensä määritteli. Voimme tehdä sen johtopäätöksen, että juutalaisesta isästä syntyneet lapset, jotka saivat kasvatuksen juutalaisessa ympäristössä saaden palvella Israelin Jumalaa, pystyivät itse määrittelemään itsensä juutalaisiksi.

Minkä takia syntyi päätös määritellä tämä asia Esran aikana eri tavalla? Todennäköisesti näiltä Esran aikana syntyneiltä lapsilta puuttui käsitys siitä, keitä he olivat. Heidän muukalaiset pakanaäitinsä kasvattivat heitä pakanuuteen. Tämä on hyvin todennäköisesti merkki siitä, mitä tänä päivänä tapahtuu, kun juutalaiset sulautuvat maailman kansoihin. Minkä ratkaisun voimme tehdä? Voimme sanoa, että ratkaisu ongelmaan on kypsynyt jo aikaa sitten. Ratkaisuun pitää ottaa mukaan myös se uskonnollisten juutalaisten johto, joka tänä päivänä on Israelin maassa.

Me messiaaniset juutalaiset joudumme ottamaan määritelmän siitä, kuka on juutalainen, ainoastaan Halahan määräysten mukaisesti. Monissa elämäntilanteissa me voimme olla joustavia. Pitää ottaa huomioon ihminen, joka muuttaa statustaan messiaaniseen seurakuntaan. Tämä pätevyys ei ole juridisesti voimallinen ortodoksijuutalaisten keskuudessa. Jos ihminen tyytyy siihen, se on hyvä, mutta jos hän ei ole, me emme voi valitettavasti tänä päivänä vaikuttaa siihen päätökseen.

Pitää ottaa myös huomioon, että konservatiivinen ja reforminen giurin suorittaminen ei ole pätevä ortodokseille ja Israelin valtiolle. Heikko kohta tässä on se, että juutalaisesta isästä syntyneet lapset, joilla ei ole juutalaista äitiä, ovat heikossa asemassa myös giurin suorittamiseksi. Giurin suorittamista haluavalla ihmisellä pitäisi olla todella pätevät ja korkeatasoiset tavoitteet ja tahto liittyä Israelin kansaan. Giurin asioihin voimme paneutua syvällisemmin myöhemmin erillisellä oppitunnilla. Ihmistä tukee hyvin paljon se, miten hän itse määrittelee,

kuka hän on ja mihin hän kuuluu, mutta käytännöllistä apua tälle ihmiselle tänä päivänä ei valitettavasti ole enää tarjolla.

Nyt voi vielä antaa vastauksen kirkkojen esittämään kysymykseen. Tätä kysymystä esittävät erityisesti kirkkokunnat, jotka uskovat, ettei Israel ole enää Jumalan valitsema kansa. Korvausteologia perustuu siihen, että kirkko olisi otettu Israelin tilalle ensimmäiselle sijalle Jumalan edessä. Voi suoraan sanoa, että korvausteologia ei ole raamatullinen asenne. Mutta korvausteologiaan uskovat ihmiset voivat esittää kysymyksiä. He ottavat esille ja lukevat Roomalaiskirjeestä 2: 28- 29: ” Sillä ei se ole juutalainen, joka vain ulkonaisesti on juutalainen, eikä ympärileikkaus ole se, joka tapahtuu ulkonaisesti lihassa. Se on juutalainen, joka sisäisesti on juutalainen, ja oikea ympärileikkaus on sydämen ympärileikkaus Hengessä, ei kirjaimen mukaan. Hän saa kiitoksen, ei ihmisiltä vaan Jumalalta. ”

Ihmiset ottavat tämän sananpaikan sanoen, että näin on Paavali kirjoittanut. He sanovat Paavalin opettavan, että jos juutalaisella ei ole ympärileikattua sydäntä eli hän ei usko Jeesukseen, hän ei ole juutalainen. Vaan että todellinen juutalainen on kirkon jäsen, koska hänellä on ympärileikattu sydän. Mutta tämä mielipide ei ole perusteltu. Tämä johtopäätös syntyy väärästä tekstin ymmärtämisestä. Tässä tapauksessa Paavali ei laajenna käsitystä, kuka on juutalainen. Paavali ei opeta tässä, että uskoon tulleesta pakanasta tulisi juutalainen. Eikä Paavali opeta, että uskovaiset pakanat korvaisivat juutalaiset. Vaan Paavali opettaa totuudesta, joka on hyvin tunnettu juutalaisten keskuudessa. Hän ei ota laajempaa käsitystä, kuka on juutalainen, vaan hän kirjoittaa lyhyemmän version tämän juutalaisen opetuksen käsityksestä, kuka on juutalainen. Ja mikä on tämä opetus, joka tunnetaan Israelin keskuudessa?

Ajatus on siinä, että eivät kaikki, jotka ovat Israelista, ole israelilaisia. Ehkä juutalaiset viisaat eivät aina määrittele sitä ajatusta samoilla sanoilla. Mutta juutalaiset viisaat ottavat huomioon, että Israelin kansan keskellä on aina olemassa jokin osa ihmisiä, jotka ulkonaisesti ovat juutalaisia, mutta todellisuudessa ja käytännössä eivät ole. Koska he itse omassa sydämessään ovat jo rikkoneet liiton, tai eivät ole edes koskaan pitäneet liittoa Jumalan kanssa. Nimenomaan tästä Paavali opettaa. Hän opettaa, että jos haluat olla todellinen ja hyvä juutalainen, ei riitä että olet Juudan jälkeläinen, vaikka olisit sitä myös äidin puolelta. Koska synnytyksen kautta ihmiselle on annettu vain voimavaroja, mahdollisuuksia, jotka pitää toteuttaa omassa elämässä. Se juutalainen, joka ottaa nämä mahdollisuudet käyttöön ja elää Jumalan kanssa Jumalan tahdon mukaisesti, hän on todellinen juutalainen. Kaikille muille jää vain mahdollisuus palata takaisin liittoon Jumalan kanssa.

Teemme nyt johtopäätöksiä. Näemme, että määritelmä siitä, kuka on juutalainen, ei ole yksinkertainen. Mutta kuitenkin meillä on hyvät perusteet, joilla me voimme määritellä sen nykytilanteessa. Saattaa olla, että muutama prosentti ihmisistä jää tämän määrittelyn mukana portin ulkopuolelle. Se on hyvin surullista. Voimme toivoa sitä, että tämä ei ole pysyvää vaan muutoksia on tulossa. Tänä päivänä on olemassa joustavia, väliaikaisia ratkaisuja. Esimerkiksi kyseenalaisessa tilanteessa voi suorittaa giurin. Paikalliset messiaaniset seurakunnat voivat tehdä omia ratkaisuja, mutta pitää ottaa huomioon, että Israelin valtion tasolla ne eivät ole päteviä. On otettava huomioon, että ihmisen asema ei saa vaikuttaa siihen, miten häneen suhtaudutaan. On hyvin tärkeää, että me kunnioittavasti suhtaudumme kaikkiin ihmisiin emmekä loukkaa heidän itsetuntoaan.

Elämme toivossa, kun Jesajan profeetalliset sanat toteutuvat. Jes. 56: 6 - 7: ”Ja muukalaiset, jotka ovat liittyneet Herraan palvelukseen häntä ja rakastakseen Herran nimeä, ollakseen hänen palvelijoitansa, kaikki, jotka pitävät sapatin eivätkä sitä riko ja pysyvät minun liitossani, ne minä tuon pyhälle vuorelleni ja ilahutan heitä rukoushuoneessani, ja heidän polttouhrinsa ja teurasuhrinsa ovat otolliset minun alttarillani, sillä minun huoneeni on kutsuttava kaikkien kansojen rukoushuoneeksi. ” Myös pitää muistaa se, että muukalaisilla, jotka uskovat Israelin Jumalaan ja Messiaaseen, on oma asema Jumalan edessä. Vaikka he eivät ole lihallisesti juutalaisia, he ovat jakaneet juutalaisen kansan kohtalon, jos he itse ymmärtävät ja ottavat vastaan Israelin. Tämä yhtenäinen palvelustehtävä tuo paljon hedelmiä. Ja nyt kun me määrittelemme, kuka on juutalainen, ja miten Paavali määritteli todellisen juutalaisen, meidän pitää keskustella, miten me voimme olla juutalaisia. Seuraavilla oppitunneilla käsittelemme tätä aihetta. Miten me voimme elää juutalaisina sekä käytännöllisellä puolella että moraalin ja etiikan valossa. Ja miten käytännöllinen puoli kuuluu siihen. Puhutaan juutalaisen Halahan ja etiikan asioista.